

Mélyen Tisztelt vendégeink, kiállító művészkollégám, áldozatos vendéglátók és Dán látogatói a kiállításnak!

Az emberiség történetében még soha sem játszott ekkora szerepet a blöff, mint napjainkban. Blöfföl az új pártot alkotó politikus, a tízszer annyi kölcsönt kibocsátó bank, mint amennyi pénze ténylegesen van. Hasal a meccset elcsaló futballbíró, és még némelyik szülő is ebbe a bűnbe esik, amikor pöttöm kölyke kritikus kérdésekkel molesztálja, mire hamis választ ad.

Hát miért csak a kortárs művészek, művészetek volnának mentesek a blöfftől? – kérdem én, amikor az agynak és a kéznek, vagyis a gondolkodásnak és a tapasztalásnak egyidejű szerepe kérdőjeleződik meg mind gyakrabban. Az sem ritka, hogy a nevezetes három dimenzió mellől, - hosszúság, szélesség, magasság – kilopják a negyediket, az időt. Azt az időt, ami a technikai korrektség eszközeivel képes a mondanivaló érthető kifejtésére. Szűkül is a tartalom élettere a művekben, és egyre gyakrabban jelentéktelenedig el maga a jelentés.

Nehezen cáfolható, hogy a képzőművészet is bővelkedik divatos celebekben, akiknek az absztrahálás egyébként fantasztikus lehetőséget, módot nyújt annak elhitetésére, hogy esetleg volt mit egyszerűsíteni. Tapasztalatom szerint a semmi feltupírozása mindig akkor esedékes, amikor el kell feledni a valami hiányát.

E rövid kis filozófálgatás után szükséges leszögezni, hogy e jelenségnek semmi köze sincs sem a valódi, összegző célú absztrakcióhoz, sem az igazi korszerűséghez, modernséghez, hiszen a maradandóság soha sem táplálkozott a tartalom hiányának kenyeréből.

A maradandóság ugyanis az öröknek a szinonimája, és innentől a dolog már nem gyerekjáték. A lényegesnek, a jónak, vagyis a hosszú életre szántnak szellemi kalóriája van, életre szóló táplálék és erkölcsi gramm súlyára és hordozóanyagaira is az a jellemző, hogy a mesterségek tökéletes megtanulásából és a belőle elsajátított tudásból örlődnek össze tápláló keverékei. Így a méreteik, formáik, arányaik, színeik, valőrjeik a legparányibb részletekig bezárólag. Régi igazság: az egész titka a részletekben van. Azoknak a részleteknek a garadában, melyeknek semmi értelme sincs, ha nem az egész bűvöletében születtek. Az autóra és háromezer alkatrésze is érvényes ez, vagy éppen az értelmező kéziszótár harmincöt ezer címszáva. Hát miért éppen a képre ne vonatkozna ez?

Ezek a gondolatok kezdtek foglalkoztatni akkor, amikor az itt megrendezett kiállítás anyagát néhány nappal ezelőtt láttam, bár a művésznő munkái eddig sem voltak ismeretlenek előttem. Látásuktól, - előbbi rémképeim félretéve – bevallom, meg is vigasztalódtam kissé. Mint megátalkodott iparművésznek, aki nagyon hisz és bízis az anyag, a technika, a használati cél és szellemi mondanivaló örök négyesének közös érvényesülésében, lelkét meg is szánta valamiféle megnyugvás. Az a látható valóság, hogy vannak, akik nem csak szeretnének, hanem tudnak is rajzolni, képesek belefészkelődni mások fontos gondolatmenetébe, íróéba, költőébe, mesemondóéba. Ők azok, akik az érthető közlésekre való felkentséget küldetesként kezelik, s például kimunkált szerepet szánnak a színeknek, s nem önmagukért csillogtatják őket, hogy csak egy jellemző sajátsgot említsek a sok közül.

Tudjuk, hogy ebben élünk, hogy a választott téma olyan, mint a szabad szerelem. A kapott feladat viszont a házassághoz hasonlít inkább, ahol a hűség momentuma nő mindenek fölé. Mert a vágyakat is le kell győznie. Aki az illusztrálás majdnem aszkézisára vállalkozik, annak a munkájában az önfegyelemmel pallérozott tehetség koncentrációjára van szükség, az egyéni ambíciók kordában tartására, az alkalmazott grafika csendjére, s nyilvánvalóan ezért ilyen finomak és diszkrétak a körülöttünk álló falakon a bekeretezett képek. Némelyikük gyerekkorunkat idézi, mások az indiai miniatúrák hangulatát árasztják, vagy éppen a felkelő

nap országának Hokusaiára felelnek rá, mielőtt még könyvremekek lapjai közé zárnánk be őket.

Mi is a sajátosságos ezek után a körülöttünk tekintetűkre várakozó képeken? Az, hogy bár mindegyik természetes és materiális, mozdulatlansága nem képes kilépni az idő pillanat szerűségéből. Hiszen konkrét történetek rögzülnek benne végleges képekké, a jelenetekből mégis kiolvasható az, ami előtte volt, s az is, ami utána következhet. Mert a jó mű egyik sajátossága az, hogy egy képben is képes három idősík együttes megjelenítésére anélkül, hogy képregény-igényűvé válna. A művészettörténeti analógiák sokasága rá a bizonyíték. Például a reneszánsz idők jelentős alkotásaiból évszázadok története olvasható ki egyetlen tekintettel.

Ez persze azoknál az alkotóknál lehetséges, akiknél az agyban ott szunnyad azaz egész, amiről már volt szó. Ők képesek a kívánt részletekben is a vissza és előre tekintésre egyszerre. Mégpedig magára a célra, mint az információ értelmére, egyben gyönyörűségére, az ábrázolt történet fontosságára, személyes élménnyé való transzponálására.

Egy neves fizikus egyszer azt mondta: a tudomány azt fedezi fel fokozatosan, ami a mindenségben létező. A művészet pedig a műben a soha sem voltat szüli meg. Ebből az következik, hogy ettől az igazságtól válik felejthetlenné és ebben a szellemi végtelenség – fogalomban találkozunk a kétféle világ, a tudomány és a művészet.

Reménykedem, hogy talán érthető volt, amiről beszéltem. Az pedig végképp nem kétséges, hogy kiről. Mondanivalómat Rényi Krisztina képei indukálták. Az ő képességei, még a kompozíciókban is megnyilvánuló példás egyszerűsége, nagy türelemmel sűrített gondolat gazdagsága. Ritka gesztusvilág ez, ami a munka iránti alázat következménye. Ő ma itt vissza tudta adni azoknak a hitét a munkában, akiket a blöff világ minduntalan szeretne elfordítani a tartalmas művészetektől. A jó képtől, a szép képtől és az igaz képtől. Erősödjünk meg attól az igazságtól, hogy a korszerűség nem stiláris kérdés, a kép verbalitással nem helyettesíthető, és a munka öröme nem baj, ha a műből ránk visszamosolyog. Krisztina ma szívárványhidat vázolt fel az ég és a föld összekötésére, amit most mindannyiunk nevében nekem kell megköszönni, amit nagy örömmel teszek.

Fekete György

Elhangzott 2011. október 24-én, Rényi Krisztina grafikusművész megnyitó rendezvényén, a Forrás Galériában.